

2. 11. 2000

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přezkumná povinnost odvolacího soudu

Nesplní-li odvolací soud svoji přezkumnou povinnost, vyplývající z ustanovení § 254 odst. 1 tr.ř. v souvislosti s úplností provedení dokazování ...

Nesplní-li odvolací soud svoji přezkumnou povinnost, vyplývající z ustanovení § 254 odst. 1 tr.ř. v souvislosti s úplností provedení dokazování, výsledného hodnocení opatřených důkazů a zjištěného skutkového stavu nalézacím soudem, a sám pak, bez doplnění dokazování ve věci, rozhodne rozsudkem ve smyslu § 259 odst. 3 tr.ř., jedná se z jeho strany o porušení zákona, neboť pro takový postup nemá vytvořeny zákonné podmínky.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17.10.2000 sp. zn.: 4 Tz 175/2000)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch i v neprospěch obviněného D. A. W. van E., a rozhodl, že rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 3. 2. 2000, sp. zn. 8 To 110/99, byl porušen zákon ve prospěch i v neprospěch obviněného D. A. W. van E.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 2. 12. 1998, sp. zn. 3 T 36/97, byl obviněný D. A. W. van E. uznán vinným trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 25. 4. 1994 v P., Ž. ulice č. 8, v kanceláři firmy HUK V. převzal od pověřeného pracovníka této firmy JUDr. J. G. částku 266 541,- Kč s tím, aby za tuto firmu zaplatil náklady parkovního firmě ADOS se sídlem P., U h. n., což neučinil, uvedenou částku si ponechal a použil pro svoji potřebu.

Za to byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání tří let se zařazením do věznice s ostrahou a k trestu vyhoštění na dobu deseti let.

Obviněnému byla uložena povinnost uhradit nadaci HUK V. Česká republika škodu ve výši 266 541,- Kč s 16% úrokem z prodlení ode dne následujícího po právní moci rozsudku, se zbytkem nároku na náhradu škody byla poškozená organizace odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Tímtež rozsudkem byl odsouzen i obviněný L. H., který byl uznán vinným trestným činem zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 písm. a) tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání tří roků s podmíněným odkladem výkonu trestu na zkušební dobu pěti let za současného vyslovení dohledu a k trestu zákazu činnosti vykonávat zaměstnání na dobu pěti let.

K odvolání obou obviněných a poškozené organizace HUK V. ČR ve věci rozhodoval Městský soud v Praze, který rozsudkem ze dne 3. 5. 2000, sp. zn. 8 To 110/99, podle § 258 odst. 1 písm. d), e), f), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek ohledně obviněného van E. zrušil ve výroku o vině a trestu a v celém výroku o náhradě škody.

Podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněný D. A. W. van E. je vinen trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., který spáchal tím, že dne 25. 4. 1994 v Praze 2, Žitná ul. č. 8, v kanceláři firmy HUK V. převzal od pověřeného pracovníka této firmy JUDr. J. G. částku 266 541,- Kč s tím, aby zaplatil za firmu HUK V. náklady na parkovné firmě ADOS se sídlem P., U h. n., což

neučinil, uvedenou částku si ponechal a použil pro svoji potřebu.

Za to byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku a čtyř měsíců se zařazením pro výkon trestu do věznice s dozorem.

Dále mu byla uložena povinnost uhradit nadaci HUK V. ČR škodu ve výši 266 541,- Kč s 16% úrokem z prodlení počínaje dnem 26. 9. 1994.

Odvolání obviněného L. H. bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona a to ve prospěch i v neprospěch obviněného D. A. W. van E. Vytkl v ní porušení ustanovení § 254 odst. 1, § 258 odst. 1 písm. d), e), f), odst. 2, § 259 odst. 3 tr. ř. a v předcházejícím řízení v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. V další části mimořádného opravného prostředku poukázal na nedostatečně zjištěný skutkový stav věci, vyplývající z neproověřené obhajoby obviněného van E., jenž uváděl, že z převzaté částky ve výši 266 541,- Kč uhradil z části další náklady pro nadaci HUK V. ČR a zbytek ponechal na svém účtě kvůli případné kompenzaci svých požadavků a nároků vůči uvedené firmě. Nalézací soud se touto obhajobou obviněného nezabýval a nezjistil, jakou částku z celkové sumy peněz použil ve prospěch nadace HUK V. ČR. Se závěrem, že v daném případě je zcela nerozhodné, zda obviněný užil peníze k jinému účelu, nebo si je přisvojil, neboť i nakládání s těmito prostředky k jinému účelu, než ke kterému mu byly svěřeny, je třeba považovat za přisvojení si těchto prostředků, byť by z nich uhradil i další činnosti ve prospěch nadace HUK V. ČR. S tímto názorem soudu prvního stupně stěžovatel vyslovil nesouhlas a zdůraznil, že každá dispozice s věcí proti příkazu svěřitele ještě nemůže být považována za zpronevěru a poukázal na zákonné znaky trestného činu podle § 248 tr. zák. Toto pochybení pak nezjistil a nenapravit ani odvolací soud, jenž naopak své rozhodnutí ve věci zatížil dalšími nezákonnostmi. V této souvislosti ministr spravedlnosti zejména poukázal na postup odvolacího soudu, který bez provedení dalších důkazů v odvolacím řízení jednání obviněného v podobě, jak bylo zjištěno soudem nalézacím, kvalifikoval jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Dále vyjádřil nesouhlas s názorem vyjádřeným odvolacím soudem ohledně intenzity společenské nebezpečnosti skutku spáchaného obviněným i s důvody, pro které jeho jednání posoudil pouze podle ustanovení odst. 2 § 250 tr. zák. Takové rozhodnutí podle stěžovatele odvolací soud ani učinit nemohl, neboť podle § 259 odst. 3 tr. ř. může odvolací soud sám ve věci rozhodnout rozsudkem pouze na podkladě správně zjištěného skutkového stavu nalézacím soudem, popřípadě doplněného o důkazy provedeny před soudem odvolacím. Správná skutková zjištění nalézacího soudu předpokládají i správné posouzení subjektivní stránky trestného činu. Pokud ji odvolací soud hodnotil jinak, musel k tomu provést další důkazní řízení, což se nestalo. V závěru stížnosti pro porušení zákona je vyjádřen rovněž názor, že škoda způsobená poškozené nadaci HUK V. ČR měla být za daných okolností odvolacím soudem posuzována jako škoda značná ve smyslu § 89 odst. 11 tr. zák.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud vytykaná porušení zákona podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil v části týkající se obviněného van E., zrušil též rozsudek soudu prvního stupně ohledně osoby tohoto obviněného, jakož i obsahově navazující rozhodnutí, která touto změnou pozbyla právního podkladu. Poté navrhl, aby Nejvyšší soud postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1, 2 tr. ř. přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroků napadeného rozsudku, které se týkají osoby obviněného van E., jakož i řízení, jež této části rozsudku předcházelo a dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona je důvodná.

Podle § 2 odst. 5 tr. ř. orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Bez návrhu stran objasňují stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného. Doznání obviněného nezabavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny okolnosti případu.

Podle § 2 odst. 6 tr. ř. orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Podle § 254 odst. 1 tr. ř., nezamítne-li odvolací soud odvolání podle § 253, přezkoumá zákonnost a

odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž může odvolatel podat odvolání i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, přihlížející přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány. Podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. odvolací soud napadený rozsudek zruší, bylo-li jím porušeno ustanovení trestního zákona.

Podle § 259 odst. 3 tr. ř. může odvolací soud sám ve věci rozhodnout rozsudkem, jen je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě důkazy provedeny před odvolacím soudem doplněn.

Podle citovaných ustanovení trestního řádu ale Městský soud v Praze v případě osoby obviněného van E. nepostupoval. Pochybil, pokud označil skutkové závěry nalézacího osudu za správné v té jeho části, v níž je vycházeno ze závěru, že si obviněný nepochybně přisvojil celou částku ve výši 266 541,- Kč, která mu byla svěřena zástupcem nadace HUK V. ČR JUDr. J. G. Obviněný van E. se totiž od počátku trestního stíhání mj. hájil tím, že z této svěřené sumy, kterou měl předat firmě ADOS, což neučinil, použil různé částky na úhradu nákladů ve prospěch jmenované nadace. S touto obhajobou se soud prvního stupně vypořádal v podstatě tím, že ji označil za bezpředmětnou, neboť obviněný v daném případě jednal v rozporu s příkazem, s nímž mu byly finanční prostředky svěřeny, když ani nebyl schopen doložit, k jakému účelu tyto finanční prostředky použil. Takovýto postup a závěr soudu prvního stupně neměl být akceptován. Touto obhajobou obviněného bylo nutné se důkladně zabývat (a to již v průběhu přípravného řízení), jelikož nelze pokládat za nepodstatné, ve prospěch koho obviněný svěřené peněžní prostředky použil. Je nepochybné, že obviněný van E. s předmětnou částkou nenaložil způsobem, pro který mu byla svěřena, zaplatit firmě ADOS, ale nebylo ani možné ignorovat jeho tvrzení o použití části z těchto prostředků ve prospěch svěřitele, tedy nadace HUK V. ČR. Ke spáchání trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. je vyžadováno kromě jiného způsobení škody na cizím majetku, tedy v daném případě na majetku nadace HUK V. ČR. Jestliže obviněný, podle svého tvrzení, částí peněz ze svěřené sumy 266 541,- Kč uhradil jiné závazky, které by uvedená nadace musela platit, nebylo by možné, pokud jde o rozsah takto použitých peněžních prostředků, o způsobení škody svěřiteli hovořit, neboť by nedošlo ke zmenšení jejího majetku.

V daném případě tedy bylo nezbytné zjistit, kolik ze svěřených peněz obviněný použil ve prospěch svěřitele jiným způsobem a jakou částku z původní sumy 266 541,- Kč si ponechal na tzv. zápočet svých neuhrazených požadavků vůči nadaci HUK V. ČR. V této souvislosti je třeba poznamenat, že obviněný nebyl za daných okolností oprávněn zadržet ani část takto převzaté částky na zajištění své, byť existující, pohledávky vůči svěřiteli, neboť tím mu při jejím předání bylo uloženo, aby s ní naložil způsobem, který je neslučitelný s výkonem zadržovacího práva (§ 151 s odst. 1, 2 obč. zák.).

Objasnění této otázky ale zůstalo během prováděného dokazování stranou, a jak již bylo konstatováno, na tuto obhajobu obviněného patřičně nereagoval ani odvolací soud, který se s vyslovenými závěry nalézacího soudu ztotožnil, což vyplývá ze závěrečné pasáže odůvodnění jeho rozhodnutí na str. 7 shora. Odvolací soud tím nesplnil svoji přezkumnou povinnost vyplývající z již dříve citovaného ustanovení 254 odst. 1 tr. ř. a to právě ohledně úplnosti provedení dokazování, výsledného hodnocení opatřených důkazů a zjištěného skutkového stavu (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.) nalézacím soudem, ve vztahu k jednání obviněného van E. Jestliže odvolací soud pak za tohoto stavu, aniž doplnil dokazování v naznačeném směru ve veřejném zasedání, sám ve věci rozhodl rozsudkem podle § 259 odst. 3 tr. ř., porušil zákon i v tomto ustanovení, neboť pro takový postup neměl vytvořeny zákonné podmínky.

Za pochybné je možné označit i právní závěry odvolacího soudu, pokud na totožném skutkovém základě, jak jej zjistil soud prvního stupně, překvalifikoval jednání obviněného van E. na trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák. Závěry odvolacího soudu, rozvedené v odůvodnění rozsudku na str. 9 ohledně využití omylu zástupce nadace HUK V. ČR JUDr. J. G., pokud předal obviněnému inkriminovanou částku s předpokladem, že s ní obviněný naloží určeným způsobem, přičemž obviněný neměl vážný úmysl ji na tento přesně vymezený účel vynaložit, nekorespondují skutkovému vymezení, jak je popsáno ve výrokové části rozsudku, ale ani dosud provedeným důkazům. V daném případě by muselo být prokázáno, že obviněný ke škodě cizího majetku obohatil sebe nebo jiného tím, že uvedl někoho v omyl nebo něčího omylu využil. Odvolací soud podřadil jednání obviněného

pod druhou alternativu, tedy, že obviněný využil omylu zástupce poškozené nadace HUK V. ČR, neboť firmě ADOS ve skutečnosti platit nechtěl, když její faktury považoval za přemrštěné, čili úmysl nezaplatit pojal již před převzetím předmětné finanční částky. Takové závěry jsou ale pouze domněnkami, které nemají oporu v provedených důkazech. Z výpovědi svědka JUDr. J. G. naopak vyplývá, že toto nebyl jediný případ, kdy předal obviněnému finanční částku k proplacení nákladů za parkovné firmě ADOS a v těchto ostatních případech obviněný vystavené faktury řádně zaplatil. Byl to právě obviněný van E., k jehož náplni práce tato činnost v té době patřila. Nelze tedy hovořit o tom, že JUDr. J. G. se dopustil omylu, pokud obviněnému za tímto účelem peníze předal. Bylo to naopak v souladu s působností, kterou oba jmenovaní v kritické době v nadaci HUK V. ČR zastávali. Kdy přesně obviněný pojal úmysl převzaté peníze nepoužít příkazaným způsobem zjištěno nebylo, ale každopádně byla vyvrácena obhajoba obviněného, že tak neučinil proto, že se jednalo o příkaz představitelů HUK V.H. Z výpovědi svědků JUDr. J. G. a T. F. A. K. jasně vyplývá, že v měsíci dubnu 1994, ani před tím, takový příkaz rozhodně vydán nebyl. Dosud provedené důkazy proto nasvědčují, že obviněný se rozhodl nezaplatit inkriminovanou částku firmě ADOS teprve až po jejím převzetí od JUDr. J. G. a tudíž se jednalo o částku svěřenou a nikoli podvodně vylákanou či získanou.

Ke konkrétní společenské nebezpečnosti jednání obviněného je předčasné se vyjadřovat s ohledem na dosud neúplná skutková zjištění o výši způsobené škody. Přesto i za tohoto stavu lze vyjádřit nesouhlas s důvody, o něž odvolací soud opřel své rozhodnutí, vedoucí ke snížení právní kvalifikace jednání obviněného. Argument, že pachatelem i poškozeným byly německé subjekty, je pravdivý pouze relativně. Nadace HUK V. ČR byla sice zřízena německým subjektem (HUK V. H.), ale stalo se tak podle práva České republiky (§ 20 obč. zák., zák. č. 103/1990 Sb., zák. č. 83/1990 Sb. - viz registrace nadace Obvodním úřadem Praha 2), přičemž sídlo nadace je v Praze a činnost vyvíjí zejména na území České republiky. Její majetek se skládá ze základního fondu ve výši 100 000,- Kč, a za své závazky ručí celým svým majetkem. Tyto skutečnosti vyplývají ze statutu jmenované nadace, který je rovněž součástí trestního spisu. Taktéž obviněný van E. v kritické době působil a podnikal a to již od roku 1993 na území České republiky. Vzhledem k uvedenému, a zejména s poukazem na znění ustanovení § 17 tr. zák., nebylo možné v souvislosti s výši způsobené škody (§ 89 odst. 11 tr. zák.) argumentovat mzdovými poměry v Německu, jak to učinil odvolací soud.

S ohledem na již zmíněné nedostatky ve skutkovém zjištění, tím i nemožnost vyjádřit se s konečnou platností k přesné právní kvalifikaci jednání obviněného, je tím méně možné a vhodné, aby Nejvyšší soud zaujímal stanovisko v otázce trestu, který by měl být obviněnému uložen v případě uznání jeho viny. Nejvyšší soud pouze poznamenává, že odvolací soud při rozhodování o trestu obviněnému přiznal rozličné polehčující okolnosti (viz str. 11 napadeného rozsudku), ale vůbec se při hodnocení jeho osoby nezmiňoval o určitých sklonech obviněného van E. k porušování platných zákonů, byť do té doby pouze na území SRN (viz informace z ústředního rejstříku Hlavního spolkového návladního při Spolkovém soudním dvoru na č. l. 914 - 919 spisu).

Pokud jde o výrok o náhradě škody, jak jej ve svém rozsudku učinil odvolací soud, je třeba zdůraznit, že i ta jeho část, týkající se úroku z prodlení od dne 26. 9. 1994, nemá oporu v provedených důkazech. Odvolací soud správně zdůraznil, že úroky z prodlení se přiznávají v závislosti na době, kdy se ten, co způsobil škodu, dostal do prodlení. Proto také důvodně zrušil kvůli této části výrok o náhradě škody v rozsudku nalézacího soudu. K prodlení dochází uplynutím doby splatnosti závazku, spočívající v daném případě v náhradě způsobené škody (viz § 517 obč. zák.). Vzhledem k tomu, že u nároku na náhradu škody není v obč. zák. určena doba splnění, je třeba vycházet z toho, že škůdce je povinen plnit prvý den poté, co byl věřitelem o splnění požádán (viz § 563 obč. zák.). Ve svědecké výpovědi JUDr. J. G. na č. l. 1113 spisu se sice objevuje tvrzení, že po obviněném byla dlužná částka požadována, ale není zde uvedeno žádné konkrétní datum, kdy k vznesení tohoto požadavku mělo dojít. V opačném případě by pak od tohoto dne mohla být odvozována doba, ve které byl obviněný povinen plnit. Rozhodně ale nebylo možné použít postup, jenž zvolil odvolací soud, který za dobu prodlení označil den 26. 9. 1994 a to pouze na základě obsahu odvolání poškozeného. Ten uvedl, že tohoto dne byla zaplácena dlužná částka firmě ADOS a od tohoto data tedy byl obviněný nejpozději v prodlení, neboť měl svěřenou částku vrátit. Takovýto postup ale odporuje výše uvedeným

ustanovením občanského zákoníku, neboť rozhodující je doba, kdy se obviněný (škůdce) prokazatelně poprvé dověděl o požadavku poškozeného na náhradu škody. Podle obsahu trestního spisu se tak stalo dne 20. 9. 1995, kdy ve věci poprvé proběhlo seznámení obviněného s výsledky vyšetřování (viz protokol na č. l. 922). Součástí obsahu spisu v té době již byl písemný požadavek poškozeného na náhradu škody, včetně úroků z prodlení, založený na č. l. 475 - 476. Den následující, tedy 21. 9. 1995, byl dnem, ve kterém byl obviněný povinen plnit, tj. zaplatit způsobenou škodu a pokud tak neučinil, dnem 22. 9. 1995 se dostal do prodlení. Ve smyslu těchto zásad pak bylo třeba rozhodovat o povinnosti obviněného k náhradě škody.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)